

Verslag Passende Zorg Dialoog 2023

Op 17 februari 2023 vond in Nieuwegein de eerste *Passende Zorg Dialoog* plaats, georganiseerd door Speciaal Gezant Passende zorg Jan Kremer en Zorginstituut Nederland. Bijna honderd bestuurders, professionals en patiënten kwamen bij elkaar om met elkaar te spreken over Passende zorg. Het doel van de bijeenkomst was enerzijds het creëren van enthousiasme voor de beweging naar Passende zorg en anderzijds het reflecteren op de voortgang en het maken van afspraken voor vervolgstappen.

We concluderen dat de Passende Zorg Dialoog een belangrijke mijlpaal was in de gezamenlijke beweging naar Passende zorg. Het draagvlak om samen aan de slag te gaan is vergroot en partijen hebben vervolgstappen benoemd waarop men een volgende keer door elkaar bevraagd wil worden. Het is nu zaak om niet te wachten op stappen van anderen, maar om zelf daadwerkelijk aan de slag te gaan met de activiteiten van het Kader Passende Zorg om met elkaar de Nederlandse zorg op een mensgerichte manier houdbaar en duurzaam te maken.

Achtergrond

Op 30 juni 2022 hebben minister Kuipers en minister Helder het Kader Passende zorg naar de Tweede Kamer gestuurd. Het Kader beschrijft de gezamenlijke transitie naar Passende zorg en geldt als de basis voor wat er in de zorg moet gebeuren. Partijen in de zorg hebben op basis van het Kader afspraken gemaakt in het Integraal Zorgakkoord (IZA) om de zorg toekomstbestendig te maken. Het Kader Passende zorg en de daarin beschreven activiteiten voor de partijen in de zorg zijn het inhoudelijke houvast bij de verdere uitwerking en realisering van Passende zorg. Dit verslag beschrijft de opbrengsten en vervolgstappen van de Passende Zorg Dialoog¹.

Vorbereidende gesprekken

Als opmaat naar de dialoog is gesproken met bestuurders van partijen die in het Kader Passende zorg worden geadresseerd: patiënten/cliënten, zorgverleners, zorgorganisaties, zorgverzekeraars, toeleveranciers, kennisinstituten en overheid. De gesprekken gingen over waar partijen staan met de activiteiten die van hun worden verwacht (zie hoofdstuk 4 van het Kader Passende zorg). De focus van de gesprekken lag op wat partijen zelf (gaan) doen, al was bij veel partijen de reflex groot om het juist ook te hebben over wat anderen zouden moeten gaan doen. Vrijwel alle partijen zijn aan de slag met Passende zorg en waren trots op wat ze deden, maar we hoorden weinig dat men beleid en ambitie heeft aangescherpt na het verschijnen van het kader. In de gesprekken kwamen vijf thema's nadrukkelijk naar voren:

- **Passende besluitvorming.** Er is een breed besef van het belang van besluitvorming, maar de vraag is of het voortzetten van lopende programma's rondom 'samen beslissen' voldoende is. Er is nog relatief weinig actie ondernomen om de maatschappelijke opgaven een plek te geven in de besluitvorming en burgers hiervan bewust te maken.
- **Antwoorden van buiten het Zorgdomein.** Iedereen ziet het belang van andere antwoorden op gezondheidsvragen dan alleen zorgantwoorden. Tegelijk is er nog veel handelingsverlegenheid bij partijen om dit vorm te geven. Het is nieuw en vraagt een andere rol. Bovendien vraagt het om domeinoverstijgende samenwerking die vaak tegen stelselbelemmeringen oploopt.
- **Samenwerking.** Er wordt steeds meer samengewerkt, vooral in de regio. Een hogere ambitie wordt belemmerd door spanningen tussen deelbelangen en gedeeld belang. Meerdere partijen verwachten dat deelbelangen zullen gaan domineren als het erop aan komt.
- **Innovatie.** Partijen zien het belang van innovaties, maar de link met de maatschappelijke opgaven om de zorg mensgericht, houdbaar en duurzaam te maken wordt weinig gelegd. Zorgverleners waarschuwen dat de menselijke maat niet verloren moet gaan bij digitalisering. Sommige toeleveranciers zijn verbaasd over de beperkte innovatiekracht in de zorg.
- **Reflecteren en leren.** Een van de bouwstenen van Passende zorg is de missiegerichte cyclus van samen doen, leren en reflecteren. Dit wordt breed gedeeld. Er zijn (kennis)netwerken die dit ondersteunen, maar er moet nog veel gebeuren op dit vlak. Overheidsorganisaties willen regie nemen op de lerende

¹ Conform het Kader Passende Zorg (hoofdstuk 5, regie op de voortgang, punt 3), zal dit verslag worden gestuurd naar de minister en het parlement.

beweging van Passende zorg, door bijvoorbeeld Passende praktijken transparant te maken of door het organiseren van voortgangs- of themabijeenkomsten.

Aan het eind van elk gesprek was er tijd voor een korte **hartenwens** van partijen: wat hebben zij nodig van anderen? Zorgverleners vragen om minder administratieve lasten en passende bekostiging van besluitvorming. Zorgverzekeraars vragen om passende kwaliteitstandaarden en richtlijnen en overheidspartijen vragen om dappere bestuurders die over de schaduw van eigen deelbelangen heen durven te stappen. Patiënten vragen om de menselijke maat en willen niet dat Passende zorg tot verschraling leidt. Tot slot vragen alle partijen om ruggensteun van politiek en overheid.

Opzet

De dialoog vond plaats op vrijdag 17 februari 2023 van 12.00 – 16.00 uur in Green Village in Nieuwegein en werd ondersteund door Bureau & Maes. Tijdens deze bijeenkomst stonden de in het Kader Passende zorg beschreven activiteiten voor de verschillende partijen centraal. Waar is iedereen mee bezig, wat vinden anderen daarvan en wat staat ons te doen?

De bijeenkomst was op persoonlijke uitnodiging voor de vertegenwoordigers van de in het Kader Passende Zorg genoemde partijen: patiënten/cliënten, zorgverleners, zorgorganisaties, zorgverzekeraars, toeleveranciers (waaronder banken, farma en ICT-bedrijven), kennisinstituten en overheid (VWS, IGJ, ZIN, NZa, ACM). Iedere bestuurder was gevraagd om een jonge collega mee te nemen met maximaal 5 jaar werkervaring. Daarnaast waren een aantal zorgverleners en 'Jonge Gezanten' uitgenodigd. Jonge Gezanten zijn jonge mensen uit verschillende geledingen in de zorg die het gezantschap ondersteunen. Het programma had een sandwich-format van plenaire sessie, deelsessies en een afsluitende plenaire sessie. Tijdens de zes parallelle deelsessies stond de open dialoog centraal, met ter inspiratie een Passend zorginitiatief van een zorgverlener uit de praktijk.

Opbrengsten

De **eerste plenaire sessie** fungeerde als opwarmer. Men werd bevraagd over motivatie en activiteiten rondom Passende zorg. Huisarts Bart Meijman beschreef op een duidelijke en menselijke wijze waarom Passende zorg zo hard nodig is. 'We zijn als de dood voor de dood', was een van de zinnen die bleef hangen. Directeur-generaal Curatieve Zorg Barbara Goezinne vertelde dat VWS Passende zorg zeer serieus neemt en ziet als uitgangspunt van denken en doen. Jonge gezant Sander Sandkuyl maakte duidelijk dat Passende zorg juist voor jonge professionals van groot belang is. Speciaal gezant Jan Kremer benadrukte dat Passende zorg een gezamenlijke beweging is waarbij iedereen zijn rol moet pakken.

Bij de **zes deelsessies** ging het om de open dialoog, waarbij mensen eerst vertelden wat ze zelf aan Passende zorg doen en waarbij vervolgens anderen daar iets van mochten vinden. Vervolgens werd ter inspiratie een Passende zorg initiatief gepresenteerd door een zorgverlener, waarna aan de hand van het Kader Passende zorg werd gekeken welke activiteiten deze koplopers zouden helpen. De gepresenteerde voorbeelden gingen over (1) advance care planning, door verpleegkundige Sabine 't Hoog, (2) aanpak gezondheidsverschillen, door huisarts Guus Jaspar, (3) indicatiestelling IC-opname, door intensivist Bernard Fikkers, (4) indicatiestelling voor hartklepoperaties bij kwetsbare ouderen, geriater Yvonne Schoon, (5) dichten van de gezondheidskloof, door internist Robin Peeters en (6) Passende GGZ, door psychiater Floortje Scheepers. Alle deelnemers vulde aan het einde van hun deelsessie een 'Passende zorg actiekaart' in met antwoorden op de vraag wat zij vanuit hun rol anders gaan doen. Dat leverde een veel activiteiten op die grotendeels aansloten op de activiteiten van het Kader Passende Zorg. In algemene zin viel op dat er vaak werd gesproken over samenwerken in de volle breedte: interprofessioneel, regionaal, domeinoverstijgend en tussen praktijk en beleid.

Bij de **tweede plenaire sessie** werden de rode draden van de deelsessies plenair besproken, waarna de deelnemers per 'bloedgroep' (zorgverleners, zorgverzekeraars, overheid, etc.) bespraken wat zij het komend jaar gaan doen om Passende zorg in de praktijk te realiseren.

- Zorgverleners willen aan de slag met een cultuuromslag in de eigen beroepsgroep en willen nieuwe initiatieven ontwikkelen en bestaande initiatieven van elders overnemen.
- Zorgorganisaties zijn ervan overtuigd dat het kan, en willen beter luisteren naar professionals en burgers.
- Zorgverzekeraars willen aan de slag met passend contracteren en kijken daarbij goed naar het Kader Passende Zorg.

- Patiënten/cliënten willen bewaken dat Passende zorg geen teruggang wordt van een 10 naar een 7, maar naar een andere 10. Tevens willen zij werken aan betere aansluiting met langdurige zorg en het sociaal domein.
- De aanwezige toeleveranciers gaan aan de slag met hun vier activiteiten in het Kader passende zorg en proberen andere toeleveranciers te enthousiasmeren mee te gaan doen.
- Kennisinstituten willen zichtbaar maken wat er is aan goede praktijken en willen kennis ontwikkelen over wat wel of niet bijdraagt aan de opgaven.
- Overheidsorganisaties willen optrekken als één overheid, willen de samenleving betrekken en willen hun taken zo inrichten dat ze bijdragen aan Passende zorg.

Reflectie

De eerste doelstelling van de Passende Zorg Dialoog (het creëren van enthousiasme voor de beweging van passende zorg) is grotendeels behaald. Het was een opvallend dynamische en leuke bijeenkomst met veel passie en energie. Passende zorg leeft. Iedereen wil aan de slag en beseft dat men elkaar nodig heeft. 'We zijn lotgenoten en zitten in hetzelfde schuitje', vatte dagvoorzitter Ruben Maes samen. Ook de open en gelijkwaardige sfeer viel op. De dingen die gezegd moesten worden werden gezegd, maar altijd op een constructieve en waarderende manier, zonder te polariseren. Een aantal zaken speelden hierbij een belangrijke rol:

- Ten eerste de aanwezigheid van veel **jonge mensen**. Zij hebben groot belang bij Passende zorg en willen daar een leuke en energieke beweging van maken.
- Ten tweede het centraal stellen van de **praktijkvoorbeelden** van koplopers. Dit maakte duidelijk waar het bij Passende zorg om gaat. Niet om een 'passend systeem', waarnaar zorgverleners zich moeten plooiën, maar om 'Passende zorg', waarnaar het systeem zich moet plooiën.
- Tot slot werkte de opzet met gelijkwaardige **dialogen** goed. Daardoor ontstond het gevoel dat iedereen samen aan de bak moet en dat perspectieven van anderen niet irritant maar interessant zijn.

De tweede doelstelling van de bijeenkomst (het reflecteren op de voortgang en het maken van afspraken voor vervolgstappen) kwam op onderdelen goed uit de verf, maar soms ontbrak de scherpte of bleven afspraken voor vervolgstappen hangen in algemeenheden. De concrete activiteiten van hoofdstuk 4 van het Kader Passende Zorg hielpen weliswaar, maar waren voor sommige deelnemers nog te onbekend.

Volgende stappen

De opbrengsten van deze eerste Passende Zorg Dialoog leiden tot een aantal volgende stappen:

- Het organiseren van een **Passende Zorg Dialoog voor langdurige zorg** (zomer 2023). Meerdere partijen gaven aan dat de focus van de afgelopen dialoog te veel op curatieve zorg lag. De Speciaal Gezant zal dit oppakken en in samenwerking met Zorginstituut en Vilans een dialoog voor passende langdurige zorg gaan organiseren.
- Tijdens de Passende Zorg Dialoog kwam herhaaldelijk naar voren dat er een **themadialoog over passende contractering** moet komen. Het Zorginstituut zal hiertoe het initiatief nemen. Daarnaast wordt gedacht aan andere Passende zorg themadialogen, bijvoorbeeld over de relatie tussen formele en informele zorg.
- De opbrengst van deze Passende Zorg Dialoog geeft voldoende input om in 2024 een tweede **voortgangsdialoog** te organiseren, waarbij het reflecteren op de voortgang en het maken van afspraken over vervolgstappen centraal zal staan. De Speciaal Gezant zal dit oppakken in samenwerking met het Zorginstituut.
- In het IZA is afgesproken dat het Zorginstituut het Kader Passende Zorg verder gaat **concretiseren**². De bijeenkomst heeft duidelijk gemaakt dat deze concretisering niet zo zeer ligt in het concrete aanscherpen van het Kader Passende zorg in geschreven tekst, maar veel meer in het gezamenlijk ontdekken en vormgeven van Passende Zorg. Daarmee is in deze dialoog een begin gemaakt en wordt met bovengenoemde stappen een vervolg gegeven.

² IZA, pagina 31: "Het Zorginstituut neemt het initiatief om samen met de betrokken veldpartijen het Kader verder te concretiseren voor 1 januari 2023, zodat het onder meer voor richtlijnontwikkeling, de inrichting van passende praktijken, de contractering voor 2024 als ook binnen de lopende programma's kan worden gehanteerd."